

139 . Orăștie | Județ: Hunedoara | Punct: Dealul Pemilor | Anul: 2000

Anul: 2000

Cod RAN: 87647.02

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Aurel Dragotă, Zeno-Karl Pinter, Ioan Marian Țiplic

Instituții: Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu

Raport

Cercetările arheologice din acest sector au fost demarate din vara anului 1992, când, alături de descoperiri aparținând culturii Vinăa - Turdaș, au fost cercetate și câteva morminte aparținând perioadei de sfârșit a secolului al X-lea și începutul secolului al XI-lea. În campania anului 1993, în paralel cu cercetarea sitului turdășean, a fost continuată cercetarea în zona presupusei necropole, descoperindu-se alte morminte de aceeași factură. În vederea stabilirii clare a duratei de folosire a necropolei și pentru o mai bună încadrare cronologico-istorică în vara anului 2000 s-au reluat cercetările arheologice.

Zona este situată la ENE de municipiul Orăștie și la SE de șoseaua Orăștie - Sebeș (DN 7). Punctul numit convențional X2, se situează pe a doua terasă naturală a Mureșului, cu o altitudine ce variază între 232,50 m și 234,45 m și care cu o diferență de nivel de cca. 25 m, domină prima terasă, pe care s-a extins orașul și pe care s-a construit DN 7 la cota de 209,15 m. Poziția geografică extrem de avantajoasă, ce oferă vizibilitate maximă asupra unui segment important al văii Mureșului, a fost unul din argumentele demarării cercetării arheologice cu caracter sistematic.

În campania din anul 2000, s-a deschis și cercetat o secțiune S. 1 / 2000 - 20 m x 2 m, pe partea de E a magistralei stratigrafice, paralelă cu S. 1 / 92 și cu S. 5a, S. 5b / 93, orientată pe axul NNV - SSE. Stratul vegetal a pus în evidență materiale arheologice de factură neolitică, în general ceramică, lucrată din pastă grosieră, la care se adaugă numeroase resturi de chirpic, destul de dispersate. În privința necropolei care face obiectul cercetării, până în prezent au fost dezvelite 11 morminte, din care 9 în campaniile 1992 - 1993.

Mormintele descoperite în campania 2000 au fost după cum urmează:

M. 1 / 2000 - descoperit în S. 1 / 2000, caroul 1, la adâncimea de -0,55 m s-a surprins groapa unui mormânt care intra în profilul NE, pentru a cărui dezvelire, s-a impus realizarea unei casete C. 1 - 1 m x 1,4 m x 1 m.

M. 2 / 2000 - descoperit în S. 1 / 2000, caroul 10., la adâncimea de -0,6 m. Datorită faptului că o parte semnificativă intra în profilul NE, s-a impus o nouă casetare C. 2 - 0,7 m x 1,26 m x 1,26 m x 0,7 m.

M. 3 / 2000 - descoperit în S. 1 / 2000, caroul 7, la adâncimea de -0,65 m; pentru cercetarea integrală a M. 5 / 92, s-a trasat o nouă casetă C. 3 - fapt ce a permis identificarea oaselor ce intră în componența membrilor inferioare.

O clasificare sigură pe vârstă și sex nu este posibilă prin analiză antropologică, datorită stării precare de conservare a scheletelor, aprecieri mai puțin sigure în acest sens, putând fi făcute doar pe baza taliei aproximative a defuncțiilor și a inventarului funerar. Astfel, se poate spune că avem de a face cu 2 morminte de bărbați (M. 1, M. 3) și unul de femeie (M. 2), deși ultimul nu se încadrează în seria mormintelor feminine descoperite în 1992 - 1993, care au brațul drept pe bazin și stângul pe piept.

Materialul arheologic din inventarul mormintelor este constituit din piese de metal, trebuind remarcată, în acest context, lipsa materialului numismatic. În privința pieselor de lemn, piele sau materiale textile lipsa

acestora este justificată de aciditatea naturală a solului, care face imposibilă conservarea lor, dar putem bănui prezența acestor materiale în legătură cu piesele de metal de care ar fi trebuit să fie atașate (săgeți, etc.). Inventarul metalic poate fi împărțit pe criterii de funcționalitate în două categorii: piese de podoabă și piese de echipament militar. Piesele de podoabă sunt în general simple și confecționate din metale neferoase (cupru sau bronz) și reprezintă brățări, cercei, inele, zurgălăi. Brățările sunt de secțiune circulară sau ovală cu grosimea variind între 0,25 și 0,4 cm și deschiderea diametrică între 5,4 și 6,2 cm. Piesele sunt deschise, pentru ca prin arcuire să poată fi introduse pe mână, iar capetele lor sunt ascuțite. În total au fost descoperite 4 brățări și nici una din aceste piese nu dezvăluie urme de ornamente, dintre aceste patru brățări două au fost descoperite în zona mâinilor, iar celelalte în zona tibiilor (M. 2), dar fiind în asociație cu fragmente de oase ale bazinului nu poate fi stabilit contextul clar de depunere în groapă. Cerceii, din punct de vedere tipologic, fac parte din același tip reprezentat de brățări, cu secțiune rotundă, diametrul variind foarte puțin în jurul valorii de 3 cm, fiind deschiși și cu capetele ascuțite. Din această categorie de inventar au fost descoperite 4 piese (M. 2), din care două din bronz cu diametrul de aprox. 3 cm și secțiunea cuprinsă între 0,18 și 0,26 cm, al treilea din sârmă de bronz cu secțiunea de 0,1 cm și diametrul de aprox. 1,3 cm, iar al patrulea tot din bronz cu secțiunea de 0,12 mm și cu diametrul de cca. 1 cm. Primii doi cercei din sârmă de bronz au fost descoperiți în partea dreaptă, pe oasele bazinului, fiind legați între ei cu ajutorul unui inel cu placă sigilară, cel de al treilea a fost găsit în zona parietală dreaptă, iar cel de la patrulea în zona pectorală stângă, în apropiere de mandibula inferioară. La fel ca și în cazul brățărilor, nici pe cercei nu apar urme de ornamentare. Inelele descoperite în M. 2 și M. 3 se alătură celor 5 descoperite în campaniile anterioare; unul poate fi încadrat în tipul inelelor cu placă sigilară, deși aceasta nu prezintă urme de ornamentare ca în cazul inelului de același tip din M. 8 / 1993. Spre deosebire de acesta, cel descoperit în M. 2 / 2000 este întreg ceea ce a permis să stabilim că a fost deschis, deschiderea diametrală putând fi apreciată la cca. 2 cm. Cel de al doilea inel din M. 2 se încadrează în tipul inelelor de tâmplă simple lucrate dintr-o bară de bronz deschisă la capete. Cel de al doilea inel a fost descoperit în M. 3 / 2000 în asociație cu două brățări și trei vârfuri de săgeată, fiind vorba de un inel deschis cu diametrul de cca. 2,3 cm, lățimea benzii de secțiune semicirculară este de cca. 0,8 cm, iar grosimea de 0,35 cm.

Piesele de echipament militar descoperite sunt reprezentate de cele 10 vârfuri de săgeată descoperite în M. 1 (7 bucăți) și M. 3 (33 bucăți). Toate aceste săgeți au fost depuse ritual în mormânt. În cazul lui M. 1 toate cele 7 săgeți au fost depuse în mănunchi pe partea stângă a femurului, cu vârfurile în jos, probabil fiind așezate într-o tolbă din care nu ni s-a mai păstrat absolut nimic. Inventarul lui M. 3, pe lângă piesele de podoabă, mai conține și trei vârfuri de săgeată descoperite: două în zona genunchiului stâng, iar al treilea în zona genunchiului drept. Majoritatea săgeților fac parte din categoria săgeților de tip romboidal, una dintre săgețile din M. 1 este din categoria săgeților-dălțiță.

În încercarea de încadrare culturală și cronologică a necropolei din punctul Orăștie - Dealul Pemilor X2 trebuie avut în vedere atât inventarul funerar, cât și modul de organizare a necropolei. Din acest ultim punct de vedere, din cercetările desfășurate până în prezent, putem spune că avem de a face cu o necropolă în cadrul căreia mormintele sunt organizate în șiruri paralele, lucru caracteristic necropolelor medievale timpurii a căror durată de folosire nu este îndelungată. Materialele descoperite în acest punct pot fi încadrate fără dificultate în perioada timpurie a evului mediu transilvănean, în acest sens existând corespondențe tipologice în mai multe puncte cercetate în spațiul intracarpatic. Încadrarea tipologică și cronologică a necropolei a fost făcută de Z. K. Pinter și S. A. Luca, fiind vorba de o necropolă caracteristică orizontului Bijelo-Brdo (sfârșitul sec. X - începutul sec. XI) și față de cele afirmate în acel articol, pe baza descoperirilor din campania 2000, nu există diferențe notabile.

Informații suplimentare online

[Raportul 1097 din cronica.cimec.ro](http://raportul1097.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)